

In memoriam

Prim. Franc Pleško, dr. med.

(1924–2010)

*Videl sem ga, prosil je,
prosil pogleda človeškega,
prosil je, pa nič drugega
kakor malo, malo srca.
Kosovel*

Resen in resnicoljuben, tih, skromen in neizstopajoč v množici mimoidočih, to je bil Franc Pleško, moj prvi učitelj ginekološke kirurgije, ko sem se v januarju 1982 zaposlil na Ginekološki kliniki.

Pomembnosti plemenitosti človeških in prijateljskih odnosov se žal zavemo šele takrat, ko nas prizadene kruta stvarnost, ko odhaja kdo izmed naše sredine, človek, na katerega nas vežejo spomini in čustva. Spoznanje resnice, da je med vsemi mejami, ki so postavljene človeku, tako v mladosti kot v visoki starosti, smrt najbolj dokončna, nam daje misliti o spoštovanju življenja in spomina pokojnika. *Omnia mutantur, nihil interit* (*Vse se spreminja, nič ne premine*) je zapisal Ovidij. Slovo je zmeraj boleče, še zlasti, če je dokončno. Če se moramo za zmeraj posloviti od človeka, ki nam je dolga leta, celo desetletja stal ob strani kot nepogrešljiv sodelavec, spoštovan učitelj in zvest prijatelj, je tako slovo še posebej grenko.

Po dolgotrajni bolezni je v starosti 86 let preminil prim. Franc Pleško, specialist ginekologije in porodništva.

Dovolite mi, da navedem nekaj podatkov iz njegovega življenja. Rodil se je 14. 2. 1924 v Ljubljani, kjer je tudi zaključil osnovno in srednjo šolo. Na Medicinski fakulteti v Ljubljani je diplomiral 3. 2. 1951. Specialistični izpit iz ginekologije in porodništva je opravil 21. 4. 1960 in se 1. 8. 1961 zaposlil na Ginekološki kliniki, ki ji je ostal zvest do upokojitve 30. 12. 1992. Tedanji predstojnik klinike prof. Franc Novak je že zgodaj spoznal njegove kirurške sposobnosti, zato ga je vključil v ožji kirurški tim in tako je prim. Pleško skoraj polnih 20 let kot prvi ali drugi asistent sodeloval pri najzahtevnejših kirurških posegih na Ginekološki kliniki. Vodstvo Ginekološke klinike je spoznalo po-

men njegovega kirurškega znanja, disciplino dela in doslednost pri reševanju zapletov, zato je bil 1. 9. 1976 imenovan za tisti čas na prestižno in pomembno mesto vodje službe za operativno ginekologijo, pet let kasneje, dne 14. 5. 1981 pa je postal vodja Delovne enote ginekologija, nato pa je od maja 1985 do upokojitve opravljal delo strokovnega sodelavca. Ves ta čas je prim. Pleško tvorno sodeloval s prof. Kosom v kirurški ekipi, ki jo je vodil prof. Franc Novak. Ta kirurški tim, v katerem je sodelovala tudi soproga pokojnega primarija, gospa Slavka kot instrumentarka, je s svojim široko zasnovanim konceptom razvoja uspel ustvariti pogoje za napredek operativne ginekologije, ki je v tistem obdobju celo presegla raven svetovnega povprečja. Izboljšali in dodali so izvirne pristope nekaterim operativnim posegom in uvedli v klinični repertoar številne nove ginekološke operacije, kot so neovagina iz sigme, neovagina iz peritoneja, radikalna histerektomija po načinu Schauta-Amreich.

Neskromno lahko trdimo, da je prispevek prim. Pleška k uspešnemu delu in razvoju ginekološke kirurške tehnike izjemen. S svojim načinom dela in spoštovanjem pravil timskega kirurškega dela je ustvarjal pogoje, da je kirurška tehnika ljubljanske Ginekološke klinike zaslovela v svetu in postala mednarodno prepoznavna kot »Novakova šola«.

S svojim neposrednim, pristnim in poštenim pristopom je skoval številne prijateljske vezi s kolegi ginekologi iz najrazličnejših koncev tujine, največ Italije. Ni bilo ginekološke klinike v Italiji, ki sem jo obiskal v preteklih letih, da ne bi povprašali za prim. Pleška in se zanimali zanj. Navezal je osebno prijateljstvo s pomembnimi italijanskimi ginekologi. Zato so ga kolegi radi vabili v Italijo, kjer je učil najtežje ginekološke posege, predvsem radikalne in vaginalne operacije. Odzval se je povabilu prof. Vittoria Danezina, predsednika Združenja ginekologov in porodničarjev Italije, in se za 6 mesecev vključil v kirurško delo na kliniki Sasari. Tesno prijateljstvo je stkal s prof. Emiliom Imparatom, predsednikom italijanskega združenja ginekologov in porodničarjev v 90. letih, ko je ta eno leto bival v Ljubljani. Italijanski ginekologi so primariju izkazali spoštovanje s

častnim članstvom v Italijanskem združenju ginekologov in porodničarjev.

Ob asistiranju prof. Novaku se je prim. Pleško zgodaj zavedal pooperativnih posledic in sprememb, ki vplivajo na kakovost življenja, zato je eden prvih objavljajal prispevke s področja uroloških zapletov po ginekoloških operacijah. Zanimiv je bil njegov prispevek davnega leta 1962 v časopisu Ginekologija opstetricija, kjer je skupaj s prim. Grunčičem objavil članek »Promena na mokračnim putevima posle radikalnih operacija zbog karcinoma grliča maternice« in leta 1965 na 5. kongresu ginekologa opstetricara Jugoslavije v Sarajevu, ko je spregovoril o za tedanje čase aktualnem kirurškem zapletu (ki ga danes zahvaljujoč njemu in njegovim sodelavcem v klinični praksi ni več) v prispevku z naslovom »Uterovaginalne fistule posle ginekoloških vaginalnih operacija«. Ali pa na enem od številnih srečanj v Italiji že davnega 1979 leta nastopil s predavanjem: »Incontinenza urinaria da sforzo dopo intervento ginecologico«. Morda se mi je delo s prim. Pleškom in njegov lik osebnosti vtisnil v podzavest do te mere, da sem svojo strokovno motivacijo posvetil bolnicam prav s to patologijo. Bil je moj prvi učitelj ginekološke kirurgije. Hvaležen sem mu za to. Hvaležen ne samo za nesebično posredovanje svojega strokovnega znanja in drobnih, pomembnih kirurških veščin, ki jih je osvojil v dolgoletnem kliničnem delu, hvaležen sem mu za tisti človeški pristop in toplino, ki jo je znal vtikati v pedagoško delo. Ustvarjal je neposreden in enostaven dialog, ki je dajal vtis zadržanosti in nedostopnosti, vendar pa smo imeli mlajši sodelavci v trenutkih sproščenosti priložnost spoznati širino in mehko njegove osebnosti. Prav to »enostavnost dialoga« so mu nekateri oporekali, ker niso hoteli sprejeti dejstva, da je bila veličina prim. Pleška v njegovem obsežnem znanju ginekološke kirurgije. Naraven talent vrhunske kirurške spretnosti je lastnost, ki si jo mnogi želijo, a jo skopuška narava podeli le malokaterim. Prim. Pleško je imel to srečo, da mu je narava to lastnost položila v zibelko življenja.

Značajske lastnosti pokojnega primarija so bile prav tiste, ki jih je tedanji čas iskal na vso moč, zato nas ne preseneti biografski

podatek, da je bil primarij več let predsednik delavskega sveta Ginekološke klinike.

Neutruden delavec, ki je znaten del svojega življenja preživel v dežurni službi, reševal najtežje kirurške zaplete, prenašal znanje na mlajše sodelavce, specializante, študente, osebje zdravstvene nege, pa je dal redko na svojem obrazu opaziti sled nezadovoljstva ali utrujenosti. Bil je predan zdravnik, zdravnik v pravem pomenu besede: dostopen in hkrati vesten in natančen pri delu. Njegov odnos do bolnic pa je bil vreden občudovanja in posnemanja.

Zaznamovala ga je neka posebna odločnost, zanesljivost in velikanska odgovornost pri delu, ki se je hkrati prepletala z njemu značilno kritičnostjo do sebe in do okolice.

Radi se ga bomo spominjali. Vnašal je sproščenost v delovno okolje in kljub tedanjim časom ustvarjal demokratičen in prijateljski dialog.

Vsaka izguba bližnjega in izguba drage osebe je za vse nas, še posebej za svojce pokojnega, ponoven dokaz, da je življenje minljivo in da moramo z razumom sprejeti premoč narave in to za ceno bolečine, ki nas žalosti in prazni duha, a hkrati plemeniti ob spoznanju veličine nesmrtnosti narave. Sprejemamo to resnico, prim. Pleško!

Ego plus quam feci, facere non possum, je rekel Cicero: več, kot sem naredil, nisem mogel narediti. Veliko si naredil in hvaležni smo Ti za tvoje delo.

Adolf Lukanović